

ประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง

Effectiveness of Healthy Tourism management Ranong Province

อมรรัตน์ พรหมแสง

Amornrat Promsang

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดระนอง

E-mail: amornrat.mon11@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง จำแนกด้วยลักษณะประชากรและ (3) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนองกับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม ตัวอย่าง สุ่มจาก ประชากรที่อาศัยอยู่ใน 5 อำเภอ ของจังหวัดระนอง จำนวน 399 คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่ การวิเคราะห์ ค่าความแปรปรวนเชิงเดียว สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง 4.17 อยู่ในระดับมาก
2. มีความแตกต่างกันในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกด้วยลักษณะประชากรด้านรายได้ อย่างมีนัยสำคัญ
3. ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนองอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การจัดการ; การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ; จังหวัดระนอง

Abstract

This Article aimed to study 1) explore effectiveness of Healthy Tourism management Ranong Province. (2) compare attitude among residents toward effectiveness of Healthy Tourism management Ranong Province. (3) explain correlation between affecting factors with effectiveness of Healthy Tourism

Ranong Province. This was survey quantitative research, sample were 300 residents of 5 Districts Ranong Province. Questionnaires was applied as data collection tool. Analytical Statistics were percentages mean standard deviation t test and ANOVA F Pearson R.

The outcomes were:

1. effectiveness of Healthy Tourism Ranong Province management was high level
2. There was a significant difference among respondents attitude toward effectiveness of Healthy Tourism management Ranong Province verified by monthly income.
3. There was significant correlation between affecting factors with effectiveness of Healthy Tourism Ranong Province.

Keywords: Effectiveness; Healthy Tourism; Management; Ranong Province

บทนำ

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นเมืองเก่าแก่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีเอกลักษณ์ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ พื้นที่ป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงมาก ได้รับการประกาศจากยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็นเขตสงวนชีวมณฑลระนองสำหรับพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน ปากแม่น้ำกระบุรี ปากคลองกะเปอร์ ขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซด์ที่สำคัญระหว่างประเทศ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งหมู่เกาะและชายหาดที่สวยงามและยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ “พลับพลึงธาร” พืชน้ำเฉพาะถิ่น พบได้แห่งเดียวในโลก เป็นแหล่งรวมขนบธรรมเนียมประเพณีและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ และศักยภาพที่โดดเด่น ได้แก่ น้ำแร่ร้อนธรรมชาติที่มีคุณภาพดีระดับโลก

จากข้อมูลรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการบูรณาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอันดามันสู่การเป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับโลก บนฐานความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ปี พ.ศ. 2553 ของสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัด ระนองได้ คือ 1) วัตถุประสงค์หลักของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาจังหวัดระนอง คือ การมาพักผ่อนเปลี่ยน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือ การมาเพื่อทำกิจกรรมกีฬาทางน้ำและกิจกรรม นันทนาการอื่นๆ รวมไปถึงการมาเยี่ยมญาติและเพื่อน 2) นักท่องเที่ยวนิยมเลือกที่พักแบบรีสอร์ทขนาดเล็ก รองลงมาคือโรงแรมที่มีมาตรฐานคุณภาพในระดับกลางและเกสต์เฮาส์ นักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ยังมี จำนวนน้อยมาก 3) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมทำในจังหวัดระนองมากที่สุด คือ การจับจ่ายใช้สอย ซื้อของ ฝากรองลงมาคือ การเดินเที่ยวชมในเมือง การท่องเที่ยวสถานที่ทางวัฒนธรรม ส่วนการเที่ยวผับ บาร์ นั่งร้านอาหาร การใช้บริการสปา พบปะสังสรรค์กับเพื่อนอยู่ในสัดส่วนน้อย ส่วนกิจกรรมเที่ยวเกาะเที่ยว ชายหาดมีสัดส่วนที่น้อยมาก 4) จังหวัดระนองมีผู้เยี่ยมชมเดินทางเข้ามาในพื้นที่ประมาณ 4 แสนคนต่อปี ส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมาคือ การเดินทางมาโดยรถโดยสารประจำทาง เป็นชาวไทยร้อยละ

ละ 92 ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ พนักงานบริษัท นิยมมาเป็นหมู่คณะ โดยส่วนใหญ่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานครกลางและจังหวัดใกล้เคียงในภาคใต้ เช่น สงขลา นครศรีธรรมราช นิยมมาอาบน้ำแร่ แช่น้ำร้อน นวด โดยมีบ่อน้ำร้อนรักษะวารินเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นที่นิยมมากที่สุด 5) แนวโน้มตลาดใหม่ที่น่าสนใจของจังหวัดระนอง คือ กลุ่มครอบครัวและ คนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาดี มีรายได้สูง ปัจจุบันเริ่มมีแนวโน้มการขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ พฤติกรรมการเดินทางคือ นิยมขับรถส่วนตัวมาจากกรุงเทพและท่องเที่ยวตามทางมาพักรีสอร์ตระดับดี วัตถุประสงค์ที่มา คือ ระนองมีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์และสงบ 6) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว Backpacker โดยมีพฤติกรรมการเดินทางคือ นั่งเครื่องบินมาลงที่กรุงเทพ แล้วต่อรถโดยสารประจำทางมาที่จังหวัดระนองและเดินทางต่อไปยังจุดหมายปลายทางอื่นๆ ในกลุ่มจังหวัดอันดามัน เช่น จังหวัดภูเก็ต หรือจากกรุงเทพเดินทางต่อไปยังจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาคอื่นของประเทศไทยเป็นลักษณะ Regional Tour Pattern และเดินทางต่อมายังจังหวัดระนองโดยรถยนต์โดยสารและเรือโดยสาร 7) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ชาวต่างชาติที่มาต่อวีซ่าในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมมาพักค้าง 1 คืน แต่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะลดลง เนื่องจากด้านศุลกากรในจังหวัดระนองอนุญาตให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในเมืองไทยสามารถต่อวีซ่าเพียง 1 เดือน จาก 3 เดือน และ 8) นักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะชาวยุโรปยังไม่ค่อยนิยมเข้ามาท่องเที่ยวในตัวเมืองระนองมากนักและไม่นิยมมาอาบน้ำแร่ เนื่องจากอากาศในเมืองไทยมีอุณหภูมิสูง ส่วนใหญ่นิยมมาเที่ยวตามเกาะที่ยังไม่มีความเจริญมาก แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม คือ เกาะพยาม ซึ่งนิยมมาอยู่เป็นระยะเวลานาน ยิ่งกว่านั้น ความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเลือกที่จะเดินทางสู่จังหวัดระนอง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งมีความใส่ใจในสุขภาพและตอบรับกระแสของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสปา การเสริมความงาม นวดแผนไทย หรือแม้แต่กิจกรรมอาบน้ำแร่แช่น้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ จนประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพติด 1 ใน 5 ของโลก ตลอดจนเป็นแหล่งปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท), 2556) และจากงานวิจัยของนางสุนิษา เพ็ญทรัพย์ และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน คลายความเครียดเพื่อบำบัดโรคภัยและพบปะเพื่อนฝูง โดยจะมาท่องเที่ยว 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์กับครอบครัวในวันหยุดและวันนักขัตฤกษ์ ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวภายในวันเดียวและใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านความร่มรื่น สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสะอาด น้ำแร่มีความบริสุทธิ์และมีบ่อน้ำพุร้อนให้บริการเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีป้ายแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้บ่อน้ำพุร้อนและมีห้องอาบน้ำไว้บริการ บุคลากรผู้ให้บริการมีความเต็มใจในการบริการ สุภาพและให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะใช้บริการสปาและนวดแผนไทยเข้าจรรย์านปั่นชมทัศนียภาพโดยรอบและมีร้านขายของที่ระลึก

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ควรเพิ่มจำนวนบุคลากร ผู้ให้บริการและควรมีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลายและเป็นกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

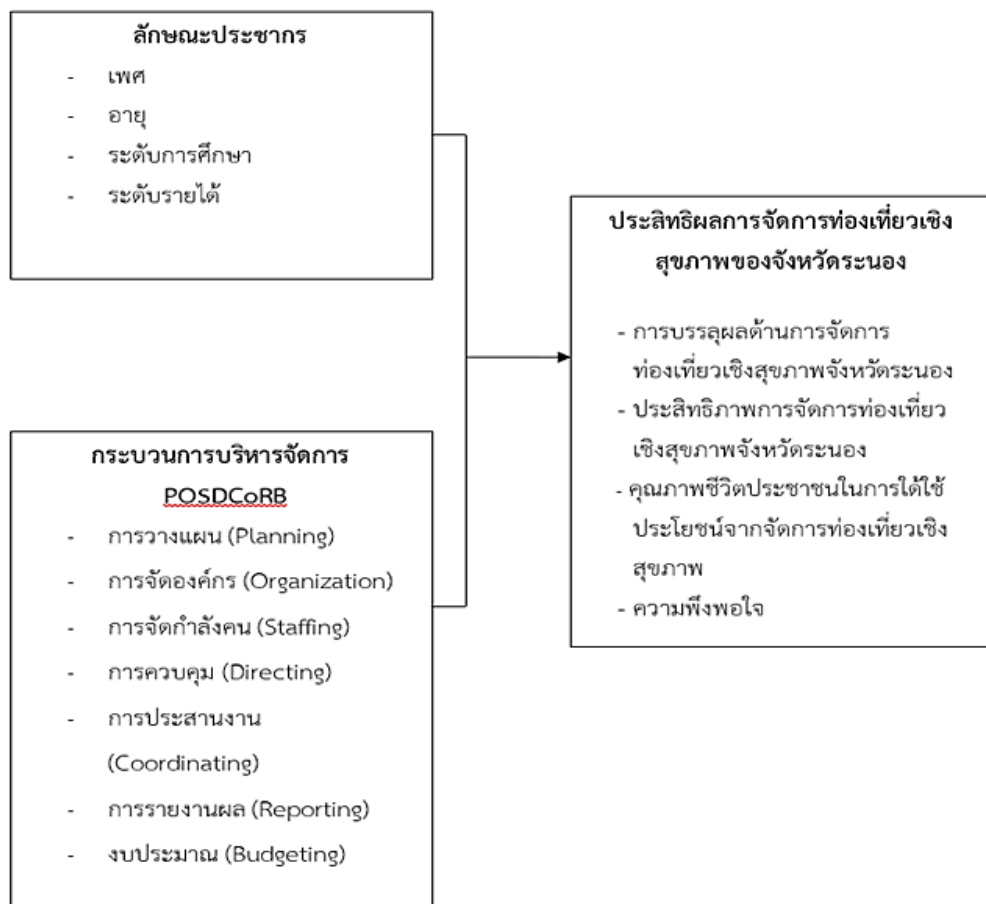
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถสังเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า ความสำเร็จด้านการจัดการควรประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การจัดการคนเข้าทำงาน การอำนวยการการควบคุม

การพัฒนาการให้บริการตามมาตรฐานโดยอาศัยความจำเพาะโดดเด่นของพื้นที่เพื่อให้เกิดการบริการที่สร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการประยุกต์อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้นำทฤษฎีของ ลูเธอร์ กุลลิก (Luther Gulick) POSDCRB มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยว และจะได้นำผลจากการศึกษามาเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสมกับจังหวัดระนองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนอง จำแนกด้วยลักษณะประชากร
3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนองกับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม ตัวอย่าง สุ่มจาก ประชากรที่อาศัยอยู่ใน 5 อำเภอ ของจังหวัดระนอง จำนวน 399 คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่ การ วิเคราะห์ ค่าความแปรปรวนเชิงเดียว สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย

ลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ดังนี้ พบผลการศึกษาดังนี้

เพศ ประชาชนส่วนใหญ่เพศชาย ร้อยละ 54 และเพศหญิง ร้อยละ 46.0

อายุประชาชนส่วนใหญ่มีอายุ 20- 30 ปี ร้อยละ 51.0 รองลงมาอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 23.3 กลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 32.0 และ 27.7 ตามลำดับ

การศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 43 จบการศึกษาปริญญาโทร้อยละ 16.3 สูงกว่าปริญญาโทร้อยละ 2.3 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 38.3

รายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 170 คนคิดเป็นร้อยละ 36 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และ รายได้ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23 รายได้ 40,001 – 50000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ภาครัฐต้องตั้งองค์กรที่รับผิดชอบด้านการ ท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงและกระจายข้อมูลข่าวสาร ระหว่างภาครัฐ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดระนองที่เป็นตัวแทน ของภาคเอกชน และองค์กรชุมชนต่าง ๆ

2. ภาครัฐต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและ ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และร่วมกันพัฒนาโปรแกรมการ ท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพทั้งแบบเต็มรูปแบบและแบบบูรณาการ ในรูปแบบ 3 วัน 2 คืน

3. ภาครัฐต้องตกแต่งเมืองระนองให้มีเอกลักษณ์ ของเมืองแห่งการส่งเสริมสุขภาพและสปา อนุรักษ์ ธรรมชาติรอบอำเภอเมืองระนอง เพิ่มป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว จัดการการขนส่งอย่างเป็นระบบ และจัดทำข้อมูลรถโดยสาร (รถสองแถวไม้)

4. ภาครัฐต้องส่งเสริมให้น้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน และบ่อน้ำแร่ร้อนพรรั้ง ซึ่งมีน้ำแร่คุณภาพระดับโลกเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจอันดับแรก และให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มี ความสวยงาม ปรับปรุงป้ายต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวให้มี ความทันสมัย น่าอ่าน และเพิ่มภาษาอังกฤษ และควบคุมมาตรฐานในการให้บริการ โดยมีพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแบบเชิงลึก และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้

5. ภาครัฐต้องตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแบบ One-Stop Service และเชื่อมโยงความร่วมมือกับ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในพื้นที่เป็นอย่างดี และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้

6. ภาครัฐต้องประชาสัมพันธ์อำเภอเมืองระนอง ด้วยภาพลักษณ์ของเมืองแห่งการส่งเสริมสุขภาพและสปา ประชาสัมพันธ์ความหมายของการท่องเที่ยว เชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ให้ชัดเจน และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับน้ำแร่ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม และโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ โดยนำเสนอข้อมูลผ่านงานต่างๆ และทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งกระตุ้นและวางแผนเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิง ส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ชยาภรณ์ อีรเวชพลกุล และไพฑูรย์ เจตดำรงชัย. (กันยายน-ธันวาคม 2561). กลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 12(27), น. 85-100.
- นาวา มาสวณจิ ก. (2562). การจัดการนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริภรณ์ ภิญโญชูโต. (2549). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อรนภา ทศนัยนา. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์นี้ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.